جام جم

سه‌شنبه ۲۱ تیر ۱۴۰۱ | ۱۲ ذی‌الحجه ۱۴۴۳ | ۲۰ صفحه | سال بیست‌وسوم - شماره ۶۲۵۸ | استان تهران و البرز ۳۵۰۰ تومان - دیگر استان‌ها ۲۵۰۰ تومان | Tuesday - July 12, 2022

■ شاپا: ISSN1735-3637
■ پایگاه اطلاع‌رسانی: www.jamejamdaily.ir
■ پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

■ تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجدالغدیر، شماره ۱۲۹
■ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰-۰۲۱ ■ دورنگار تحریریه: ۲۳۰۰۴۴۳۳
■ سازمان توزیع: ۶۱۹۳۳۱۱۵ ■ کدپستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
■ امور مشترکین: ۶۱۹۳۳۱۱۵ ■ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰
■ شماره پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰ ■ تلفن گویا: ۲۳۰۰۴۴۴۴
■ چاپ: چاپخانه روزنامه جام جم

■ روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران ■ صاحب امتیاز: سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران ■ مدیر مسؤول: مهدی گیوه‌کی ■

حدیث

امام باقر(ص)

آدمی را همین عیب بس که عیب خود را نبیند و عیب مردم را ببیند یا بر مردم چیزی را عیب بگیرد که در خود او هست و نمی‌تواند آن را تغییر دهد.

الکافی

واحه

وه که جدا نمی‌شود نقش تو از خیال من
تا چه شود به عاقبت در طلب تو حال من

سعدی

اوقات شرعی

اذان ظهر: ۱۳:۱۰	غروب آفتاب: ۲۰:۲۲
اذان مغرب: ۲۰:۴۳	نیمه‌شب شرعی: ۰۰:۱۸
اذان صبح (فردا): ۴:۱۵	طلوع خورشید (فردا): ۵:۵۸

حکمت

نهج‌البلاغه حکمت ۴۴۹

■ دو خورنده هستند که سیر نمی‌شوند: خواهان علم که هر چه بر او کشف و هویدا شود، باز می‌خواهد مجهول دیگری را معلوم نماید و خواهان دنیا که آنچه از کالای دنیا بیابد، باز می‌خواهد کالای دیگری به‌دست آورد.

امروز در تاریخ

■ روز حجاب و عفاف
■ قیام مسجدگوهرشاد علیه کشف حجاب / ۱۳۱۴
■ روز جهانی جمعیت
■ زادروز پابلو نرودا، دیپلمات و شاعر شیلیایی / ۱۹۰۴
■ زادروز ملاله یوسف‌زی، فعال حقوق زنان اهل پاکستان / ۱۹۹۷
■ سالمرگ گریگوری پک، بازیگر / ۲۰۰۳

اسکوترسواری زائران!

فناوری به آیین حج هم وارد شده‌است. سازمان حمل ونقل عربستان سعودی در حج امسال برای اولین بار سرویس استفاده از اسکوتر برقی را برای تسهیل تردد زائران در اماکن مقدس به سرویس‌های خود اضافه کرده‌است. عربستان اعلام کرده استفاده از این شیوه برای تردد بین اماکن مقدس در چارچوب تلاش‌های این کشور برای ارائه خدمات بهتر و استفاده از فناوری‌های نوین در راستای تسهیل امور حج قرار می‌گیرد.

درمان سرطان با کرم

محققان دانشگاه اوزاکا متوجه شده‌اند نوع خاصی از کرم‌های لوله‌ای مهندسی نخ‌سان می‌تواند سلول‌های سرطانی را از بین ببرد. برای این منظور کرم‌ها باید با ورقه‌هایی از هیدروژل پوشیده می‌شدند تا بتوان آنها را مهندسی کرد. در مرحله بعد کرم‌ها قادر به انتقال داروهای ضدسرطانی می‌شدند. یکی از انواع کرم‌های نخ‌سان، موجودی ریز است که در دریا زندگی می‌کند و علاقه زیادی به سلول‌های سرطانی دارد.

حرف آخر

نسیان جمعیت

صالح قاسمی
پژوهشگر جمعیت

درحال حاضر بیش از ۷۰درصد جمعیت در کمتر از ۴۰درصد مساحت قابل سکونت ایران ساکن هستند. این آمار به معنای ایجاد قطب‌ها و کلونی‌های جمعیتی در کلانشهرهاست و این در حالی است که شهرنشینی‌والگوی‌شهرنشینی‌درارابطه‌معکوس با جمعیت و فرزندآوری است. متاسفانه نظام مدیریت در زمینه توزیع جغرافیایی جمعیت که ذیل آمایش سرزمینی تبیین می‌شود مثل بسیاری از موضوعات دیگر به‌درستی عمل نکرده‌است و بسیاری از آسیب‌هایی که امروز در کشور شاهد هستیم ناشی از عدم توزیع جغرافیایی صحیح جمعیت است. قطب‌های جمعیتی به کلانشهرهایی گفته می‌شوند که تراکم جمعیت، آلودگی هوا و ترافیک در آنها بسیار بالاست. تامین زیرساخت‌ها و تامین منابع مانند آب‌وبرق دچار مشکل است و از همه بدتر پیام اشتباهی به مدیریت جمعیت کشور می‌دهد. چه مردمی که در قطب‌های جمعیتی و کلانشهرها زندگی می‌کنند و چه مدیران و مسؤولانی که درصدد مدیریت این کلانشهرها هستند به واسطه این تراکم بالای جمعیت در شهرهای بزرگ مفهوم درست بحران جمعیتی را به‌درستی درک نخواهند کرد. عدم توازن جمعیت در کشور محصول نظام برنامه‌ریزی ناموزون کشور است. زمانی که بعضی از امکانات و خدمات منحصرا در کلانشهرها متمرکز می‌شوند، بسیاری از افراد به سمت شهرهای بزرگ و کلانشهرها روی خواهند آورد و فرصت‌های شغلی، خدمات اجتماعی‌وظرفیت‌های‌زیستی‌دراین‌کلانشهرها باعث می‌شود تراکم آن بسیار بالا باشد. آمایش سرزمینی میزان تراکم جمعیت یکی از کارهای فوری و بسیار ضروری است که باید تاکنون انجام می‌شد اما انجام نشده و آسیب‌های زیادی ایجاد کرده‌است.

عکس روز

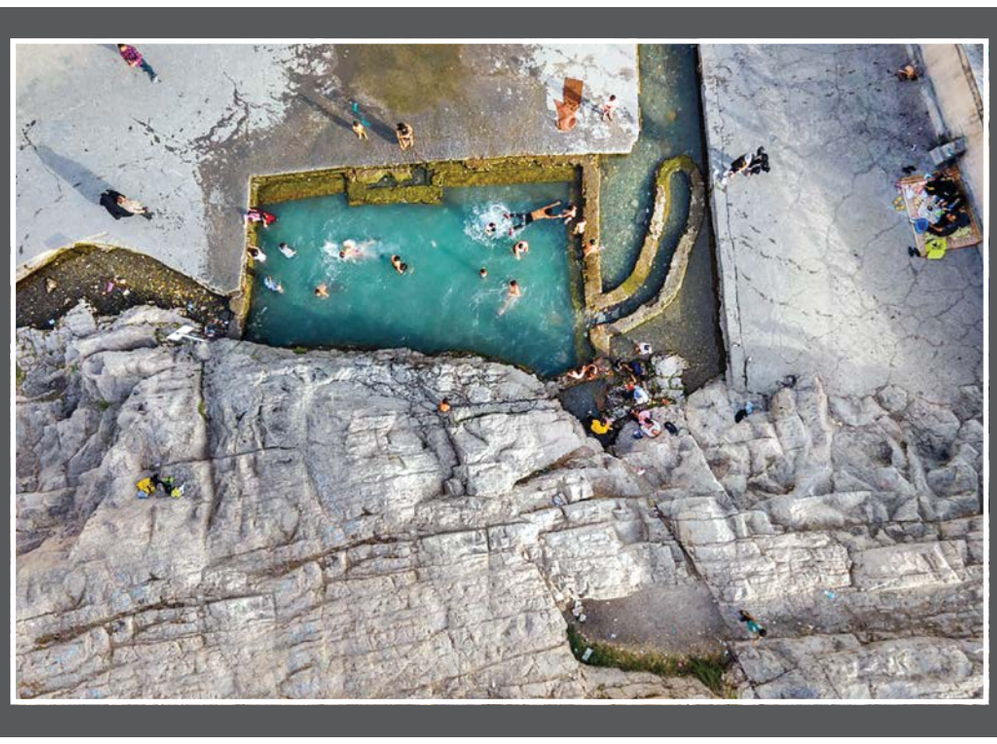

این قاب پرهیجان از دوربین محمد مهدی پور عرب از آب‌بازی کودکان در چشمه علی ثبت شده است. از محوطه‌های باستان‌شناختی پرآوازه ایران با آثاری از اواخر هزاره ۶ قبل از میلاد که در جنوب تهران واقع شده است

عکس: فارس

حاشیه خبر

سد می‌سازم، پس هستم!

با تداوم ساخت سدسازی بر رودخانه فرات، ریزگردهای ایران افزایش می‌یابد

اقدامات کشور ترکیه در رابطه با مدیریت آب (که البته نام بی‌مسمایی است) نشان از تنش تام و تمامی در آینده دارد. سدسازی‌های بی‌شمار این کشور در بالادست رودهای دجله و فرات پیش از این باعث اعتراضات بسیاری شده‌بود، گزارش‌های منتشرشده سال‌گذشته سازمان ملل هم نشان داد بخشی از تنش‌ها و نارضایتی‌های اجتماعی در کشور سوریه برآمده از خشکسالی و کسادی کشاورزی در این کشور بوده که خب از دلایل اصلی آن می‌توان به همین سدسازی‌های ترکیه اشاره کرد.

موج عجیب شورش ریزگردها در عراق به واسطه خشکسالی تالاب‌های این کشور از جمله هورالعظیم را هم می‌توان به این سیاست عجیب کشور ترکیه نسبت داد. اما همین دیروز خبر آمد که ترکیه سر بازایستادن ندارد و رئیس کمیته منابع آبی پارلمان عراق خبر داده که ترکیه قصد ساخت سد بزرگی بر رود دجله دارد که این سد، عراق را از آب دجله محروم خواهدکرد. سدی که ترکیه قصد ساخت آن را دارد، برای آبیاری و از خطرناک‌ترین سدهاست و در صورت ساخت، یک قطره آب هم از ترکیه وارد عراق نخواهدشد، به‌طوری که قرار است برای آبیاری زمین‌های کشاورزی ترکیه مورد استفاده قرار گیرد. آن طور که مخیف الجبوری گفته‌است این سد در ۳۵ کیلومتری مرز عراق ساخته خواهد شد و خطر بزرگی برای عراق دارد و با این حال هیچ تحرکی از جانب دولت بغداد دیده نمی‌شود. در پی سدسازی‌های گسترده ترکیه، رجب طیب اردوغان رئیس جمهور این کشور در ۱۵ آبان ۱۴۰۰ سرانجام سد بحث‌برانگیز «ایلیسوی» را روی رود دجله افتتاح کرد. این سد گنجایش ۴۳ میلیارد متر مکعب آب یعنی سه برابر سد کرخه (بزرگ‌ترین سد ایران) دارد و پس از سد آتاترک دومین سد بزرگ ترکیه محسوب می‌شود. سدسازی‌های ترکیه تاکنون اعتراضات وسیعی را در ایران و عراق در پی داشته و بسیاری محافل، گرد و غبار موجود در منطقه را حاصل خشک شدن زمین‌های کشاورزی در عراق به دلیل کم آبی شدید رود دجله و فرات می‌دانند. در سوریه نیز بسیاری از زمین‌های مرغوب کشت گندم و غلات در شمال شرق این کشور خشک شده‌است. با این حال ترکیه مدعی است گرد و غبار یک پدیده طبیعی است و منشأ آن ارتباطی به سدسازی‌های این کشور بر دجله و فرات ندارد!

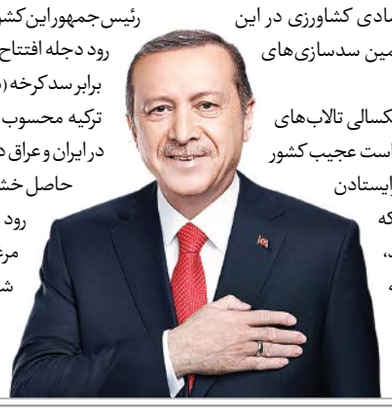

نکته روز

چرا مربی ایرانی ارزش ندارد؟!

افشای دستمزد عجیب مربی تیم ملی والیبال ایران آن هم در شرایطی که تیم جوان والیبال را توانسته به مرحله نهایی لیگ جهانی والیبال برساند از جهات مختلفی قابل توجه به نظر می‌رسد. می‌توان با دیدگاهی کاملا ورزشی به این نکته خرده گرفت که در حالی که بازیکنان درجه چندم فوتبال در سطوحی به مراتب پایین‌تر با ارقامی میلیاردی یک فصل بازی می‌کنند چرا مربی تیم ملی والیبال ایران باید روزانه ۱۵۰ هزار تومان بگیرد!؟ اما این دیدگاه سوی دیگری هم می‌تواند داشته‌باشد و آن هم این است که در حالی حالا بهروز عطایی دارد با این رقم تیم ملی والیبال ایران را هدایت می‌کند که رقم دریافتی مربی پیشین تیم ملی والیبال یعنی «الکنو»ی روسی میلیاردی بود و البته تیم تحت هدایت او هم از میان دوازده تیم یازدهم شد! اما دیدگاه قابل توجه‌تر در این ماجرا خیلی به حوزه ورزش محدود نیست و می‌توان آن را به حوزه‌های دیگر از جمله جامعه و صنعت و غیره هم تعمیم داد.

بگذارید با یک سؤال به موضوع مورد نظر برسیم. این‌که چرا تفکر نسبتا غالبی وجود دارد که هر چیزی خارجی‌اش بهتر است!؟ از واکسن کرونا بگیرید تا خودرو، وسایل خانه، فیلم و تولیدات فرهنگی و البته مربی ورزشی! این‌که بخواهیم بار تقصیرات را روی ذهن رسوب‌شده و اشتباه شهروندان بیندازیم دم‌دستی‌ترین تحلیل در این رابطه خواهد بود و البته که حالا مشخص شده این کلیشه ذهنی مختص شهروندان نیست و همین حالا هم مشخص شده وزارتخانه ورزش و جوانان هم به این ذهنیت دچار بوده‌است. اگر شهروندان این تصور اشتباه را دارند معطوف به موج بی‌اعتمادی بوده که چنین محصولاتی برای آنها پیش آورده‌است. به این معنا که اتفاقا باید بار تقصیرات چنین باوری را روی دوش تصمیم‌گیران و مسؤولان بیندازیم نه شهروندان.

مصداق آشکار آن وضعیت خودروسازی است، سالهای سال است که شهروندان مجبور به استفاده از خودروهای داخلی هستند-به دلیل ممنوعیت ورود خودرو باکیفیت خارجی و البته قیمت بالای آن - اما از این انحصار چند ده‌ساله شرکت‌های خودروساز داخلی چه استفاده‌ای کرده‌اند تا بتوانند اعتماد شهروندان را جلب کنند؟

هیچ! برای ترسیم درست این اتفاق می‌توان به نکته مهم دیگری هم اشاره کرد و آن مربوط به ویروس «خودتحقیری» تنیده شده در رفتار جامعه ایرانی است.

این‌که اساسا در بررسی خلق و خوی روحیات جامعه ایرانی می‌توان یک سرفصل به این نام باز کرد. از شوخی‌های بسیار رایج در این رابطه بگیرید تا رفتارهای جدی که بر این مبنا شکل می‌گیرد.

همیشه موارد خودتحقیری هم طرفدار بیشتری نسبت به نکات افتخارآمیز داشته‌است، به عنوان مثال اگر گزارشی منتشر شود که نشان از سرانه مطالعه بسیار اندک آمریکایی‌ها نسبت به ایرانی‌ها داشته‌باشد، کسی توجهی به آن نشان نمی‌دهد؛ اما کافی است بگوییم سرانه مطالعه ایرانی‌ها نسبت به ژاپن چقدر کمتر است تا این خبر فضای رسانه‌ای را فتح کند. مورد اخیر بهروز عطایی و دستمزد اندک آن را شاید بتوان به بی‌توجهی عجیب وزارت ورزش نسبت داد، ولی آنچه هولناک‌تر است این‌که در بدنه نظام مدیریتی، چنین نگاهی رسوب کرده‌است که جنس ایرانی ارزشی ندارد و پول را باید پای مشابه بی‌کیفیت خارجی‌اش ریخت!

چهره‌ها

۱

هتلی بدون آرامش

وقتی صحبت انتخاب هتل پیش بیاید، نخستین نکته سکوت کافی و امکان خواب راحت در اتاق‌ها است. اما هتلی بدون دیوار را که کاملا در معرض سروصدا قرار دارد، چگونه توصیف می‌کنید؟ سکوت و آرامش برای فرانک و پاتریک ریکلین، دو برادر دوقلوی سوئیسی که برای ابتکارات‌شان شهرت جهانی پیداکرده‌اند، آخرین گزینه‌ای بود که در ساخت تازه‌ترین اثر هنری‌شان اهمیت داشت. این دو هنرمند مفهومی، در ابتدای ژوئن ۲۰۲۲ از راه‌اندازی نسخه‌ای غیرآسوده از ایده هتل‌های صفر ستاره خود خبر داده‌اند که در آن مهمانان، یک تخت دونفره روی یک سکوی بدون سقف و دیوار، کنار یک پمپ بنزین در سوئیس دارند.

۲

دزدان دریایی الیزه

در زمانه کنونی پنهان کردن اطلاعات کار آسانی نیست. همه چیز رو شده‌است. نمونه‌اش رسوایی تازه شرکت خدمات تاکسی اینترنتی معروف جهان یعنی «اوبر». درز بی‌سابقه بیش از ۱۲۴ هزار سند از شرکت تاکسیرانی آنلاین اوبر نشان داده چگونه مقامات ارشد سیاسی جهان از جمله امانوئل مکرون، رئیس جمهور فرانسه به صورت محرمانه به موفقیت این غول دنیای فناوری در پروسه‌های قضایی و قانونی کمک کرده‌اند. اسناد فاش شده که توسط گروهی از روزنامه‌نگاران بین‌المللی تحت هدایت روزنامه گاردین بریتانیا منتشر شده، یک بازهٔ زمانی پنج ساله را از سال ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۷ در برمی‌گیرد و بیش از ۸۳ هزار ایمیل، اس‌ام‌اس و پیام واتس‌اپ رد و بدل شده میان مقامات داخلی این شرکت را شامل می‌شود. این مدارک نشان می‌دهد اوبر در زمان مدیریت تراویس کالانیک، رئیس سابق این شرکت، چگونه تلاش کرده با برقراری ارتباط با نخست‌وزیران، رؤسای جمهور، میلیاردرها، الیگارش‌ها و چهره‌های ذی‌نفوذ رسانه‌ای حمایت کسب کند. مطابق این اسناد، رئیس سابق اوبر با مکرون، دوستی نزدیکی داشته‌است. این دو برای اولین بار در سال ۲۰۱۴ پس از انتصاب مکرون به سمت وزیر اقتصاد فرانسه با یکدیگر ملاقات داشته‌اند تا فعالیت اوبر را در این کشور تسهیل کنند. اسناد نشانگر ارتباطات متعدد میان تراویس کالانیک و مکرون و کمک‌های پنهانی این مقام فرانسوی به اوبر است و ایمیل لابی‌گران اوبر نیز نشان می‌دهد این شرکت روی مکرون به‌عنوان منبعی برای پیشبرد اهداف خود، حساب می‌کرده‌است. به‌ویژه زمانی که تلاش‌های اوبر برای دور زدن قوانین فرانسه به سود خود به مشکل برخورد و در پی شروع اعتراض‌های خشونت‌آمیز اتحادیه تاکسی‌داران، ارائه یک سرویس ویژه اوبر در این کشور ممنوع اعلام شد. در آن زمان در ایمیل یکی از مدیران داخلی اوبر درباره این اعتراض‌ها نوشته شده‌بود: «فکر می‌کنم ارزشش را دارد. خشونت، موفقیت را تضمین می‌کند.» مکرون پس از اعتراض تاکسی‌داران در پیامکی به رئیس اوبر گفته‌بود: «هفته بعد همه را بسیج می‌کنم تا تغییرات را انجام دهم و قانون را اصلاح کنم.» چند ماه بعد از این پیامک، مکرون فرمانی را امضا کرد که به موجب آن شرایط صدور مجوز برای رانندگان اوبر تسهیل می‌شد. اسناد منتشر شده نشان می‌دهد مقامات داخلی اوبر، خود به موارد قانون‌شکنی اذعان کرده‌اند. در یک مورد یکی از مدیران داخلی از اوبر با عنوان «دزدان دریایی» یاد می‌کند. شایعات و انتقادها پیرامون فعالیت‌های اوبر پیشتر نیز به طور گسترده وجود داشته‌است. با این حال این برای نخستین بار است که اسنادی با این جزئیات از محتوای فعالیت‌های محرمانه این شرکت منتشر می‌شود.

۱

«جاوید» در ساختمان شماره ۱۰

استعفای بوریس جانسون، نخست وزیر بریتانیا پس از رسوایی‌های پی‌درپی، پیش‌بینی‌پذیر بود اما حالا آنچه برای اهالی این کشور اهمیت دارد، جایگزین اوست. از همین حالا گزینه‌های بسیاری در این رابطه مطرح است اما نام چند گزینه در گمانه‌زنی‌های پیش‌رو بیشتر به چشم می‌خورد. یکی از آنها ساجد جاوید، وزیر بهداشت و مراقبت‌های اجتماعی در این کشور است که حداقل میزان واکنش‌ها به نامزدی او نشان از اقبال عمومی نسبت به کارکرد ساجد جاوید است. یکی از دلایل اقبال عمومی به او را باید در این دانست که در کوران شیوع کرونا به منصب وزارت بهداشت گمارده شد و توانست به‌نوعی در بحران همه‌گیری موفق عمل کند. او پیش از این منصب هم در سمت وزارت کشور، مسکن و جوامع محلی و تجارت بین‌الملل انگلیس بوده‌است. او همچنین به‌نوعی یکی از دلایل اصلی کنار رفتن بوریس جانسون است، چراکه همین چند هفته پیش او در اعتراض به خواسته جانسون از کابینه کنار رفت. جاوید فاش کرده‌بود نخست وزیر انگلیس برای ابقای او در این سمت، شرط گذاشته‌بود که مشاورانش را کنار بگذارد. او هم ضمن رد شرط جانسون، ناگزیر از سمتش استعفا کرد و گفت هیچ سیاستمدار عاقلی چنین پیشنهادی را نمی‌پذیرد. او از خانواده‌ای پاکستانی الاصل در بریتانیا متولد شده‌است. ساجد جاوید، نماینده شهر برومزگرو در پارلمان بریتانیا، دومین وزیر مسلمانی است که به دولت دیوید کامرون ملحق شد و ریاست وزارت فرهنگ این کشور را به عهده گرفت، او همچنین نخستین آسیایی و نخستین مسلمانی شد که در آوریل ۲۰۱۸ یکی از مناصب بالای دولت را به‌عهده گرفت.

۳

ساخت موشک در خانه!

تتسویا یاماگامی، نامی است که حالا در تاریخ کشور ژاپن به ثبت خواهد رسید، اما فرد ضارب شینزوآبه بیش از تروری که انجام داده بسیاری را به فکر فروبرده که چقدر جهش فناوری در ساخت سلاح دست‌ساز می‌تواند به امنیت امروز جوامع ضربه وارد کند. تصاویر منتشر شده از او نشان از وجود سلاحی دارد که او در فاصله کوتاهی در خانه ساخته‌است. به نوعی احتمال استفاده عامل ترور شینزو آبه، از تجهیزات چاپ سه‌بعدی برای ساخت سلاح، خطر این تجهیزات را آشکار کرد. دو قطعه استوانه‌ای شکل، چسب پلاستیکی و قطعات دیگری از فلز و چوب کافی بود که شینزو آبه را به قتل برساند. مقامات ژاپنی اعلام کردند قاتل از سلاح دست ساز استفاده کرده است. چاپ سه‌بعدی، انقلابی در فناوری است که به همان صورت که می‌تواند دریچه قلب بسازد، توانایی ساخت اجزای تفنگ را هم دارد. اندیشکده مطالعات بین‌الملل میدلبری در گزارش سال ۲۰۱۹ خود، درباره خطر چاپ سه‌بعدی هشدار داده‌بود. این گزارش زنگ خطر این فناوری را در کنار هوش مصنوعی به صدا درآورد. این دو فناوری ممکن است به کشورها یا افراد اجازه دهد به‌صورت پنهانی، سلاح‌های هسته‌ای، شیمیایی یا بیولوژیک تولید کنند. در عمل، چاپگرهای بزرگ سه‌بعدی که هم‌اکنون برای استفاده‌های صنعتی ساخته می‌شود، می‌تواند فناوری برای ساخت سلاح‌های بسیار خطرناک باشد. شرکت فناوری دفاعی ریتون، چاپگر سه‌بعدی دارد که می‌تواند ۸۰ درصد بخش‌های یک موشک را بسازد.